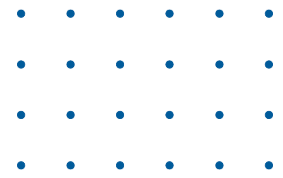

ІНФОРМАЦІЙНІ МАТЕРІАЛИ ДЛЯ НАУКОВЦІВ, ОСВІТЯН, ІННОВАТОРІВ

1. Гранти, міжнародна підтримка	2
HIGH-PERFORMANCE COMPUTING	2
2. Документи міжнародних організацій	3
ОЕСР: ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ТА КОНКУРЕНТНА ДИНАМІКА	3
ОЕСР: КЛІМАТИЧНІ ДІЇ-2025.....	4
ОЕСР: ЦИФРОВА ТОРГІВЛЯ.....	4
ОЕСР: КОНКУРЕНЦІЯ У СФЕРІ ШІ	5
3. Корисні новини України та світу	6
ШІ МАЄ СПОВІЛЬНЮВАТИ Й ДОПОМАГАТИ НАВЧАННЮ ЧЕРЕЗ РОЗДУМИ.....	6
БЕЗБАР'ЄРНИЙ ПРОСТІР: ДОБІРКА ОСВІТНІХ СЕРІАЛІВ НА ДІЯ.ОСВІТА.....	7
КУДИ ПОДІЛАСЯ СПРАВЖНЯ КРЕАТИВНІСТЬ? БАГАТО СТУДЕНТІВ, АЛЕ ІДЕЇ - ОДИНАКОВІ	8
ГРОМАДСЬКЕ ОБГОВОРЕННЯ ПРОЄКТУ ПЛАНУ ПРОВЕДЕННЯ КОНСУЛЬТАЦІЙ З ГРОМАДСЬКІСТЮ МОН.....	9
БІБЛІОТЕКИ МАЮТЬ ВИЗНАЧАТИ УНІВЕРСИТЕТСЬКУ ПОЛІТИКУ ГШІ	9
СТВОРЕННЯ СПРИЯТЛИВОЇ АТМОСФЕРИ В НАВЧАЛЬНІЙ АУДИТОРІЇ.....	10
НАЦІОНАЛЬНА ПЛАТФОРМА ПІДГОТОВКИ ЕКСПЕРТІВ ІЗ КІБЕРБЕЗПЕКИ.....	10
АНТИПЛАГІАТНИЙ СЕРВІС PLAGIARISM CHECKER X.....	11
POSI - ПРИНЦИПИ ВІДКРИТОЇ НАУКОВОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ.....	12
4. Наукові заходи	15
DIGITAL RIGHTS & AI: ЯК НЕ ЗАГУБИТИСЯ В ЕПОХУ ФЕЙКІВ?	15
ЩОРІЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ ВГО «УКРАЇНСЬКА БІБЛІОТЕЧНА АСОЦІАЦІЯ»	16
ІДЕНТИФІКАТОРИ ORCID, DOI, ROR	16
ОНЛАЙН-КУРС «НАУКА × ШІ: НОВА ПАРАДИГМА».....	17
ІНСТРУМЕНТИ МОНІТОРИНГУ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ ПРОЄКТІВ.....	17
INTELLECTUAL PROPERTY: LAW, ECONOMY, TECHNOLOGY	18
ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ	18

1. Гранти, міжнародна підтримка

HIGH-PERFORMANCE COMPUTING

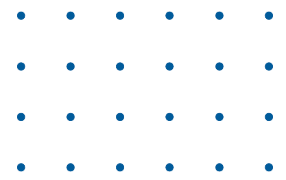
Організація ООН з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО) та Інститут Verlab проводять конкурс на отримання віддаленого доступу до високопродуктивних обчислень (High-Performance Computing (HPC)) для виконання досліджень та розроблення інновацій у галузі наук про життя. Він організований відповідно до Рекомендацій ЮНЕСКО

щодо відкритої науки та Ініціативи ЮНЕСКО щодо віддаленого доступу до лабораторного обладнання (UNESRALE). Йдеться про підтримку цільової програми розвитку віртуального потенціалу шляхом надання молодим дослідникам та науковцям інструментів, необхідних для перетворення їхніх ідей на успішні підприємницькі практики, яка забезпечує віддалений доступ до середовища високопродуктивних обчислень з наданням індивідуальних консультацій та спеціалізованого навчання. Пріоритетними для підтримки є інновації у наступних галузях: штучний інтелект у галузі охорони здоров'я та діагностики; моделювання та симуляція у біомедичних науках; обробка даних у галузі екології та охорони здоров'я; нейронаука, епігенетика та обчислювальна біологія. Програма відкрита для студентів магістратури та докторантури, постдокторантів, молодих науковців (упродовж п'яти років після отримання ступеня доктора філософії), які мають дослідницький проєкт або інноваційну ідею, добре володіють англійською мовою та умотивовані до розвитку досліджень і підприємництва. Заявку на участь можна подати до 21 листопада 2025 року.

Детальніше: <https://qrpage.net/qr/Ps1rT>, <https://qrpage.net/qr/rJQie>

Фото: скріншот

2. Документи міжнародних організацій

ОЕСР: ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ТА КОНКУРЕНТНА ДИНАМІКА

Організація економічного співробітництва та розвитку опублікувала аналітичний документ «Штучний інтелект та конкурентна динаміка на ринках збуту» із серії «Круглі столи ОЕСР щодо документів з питань конкурентної політики». У ньому розглядається використання компаніями штучного інтелекту, зокрема – генеративних систем і агентів, як у традиційних секторах, так і нових, з позицій впливу на конкуренцію. Основна увага зосереджена на конкуренції у галузі інфраструктури штучного інтелекту, а також використанні ШІ на виробництві, у сфері надання послуг, логістиці та обслуговуванні клієнтів. Документ є частиною проекту ОЕСР «Процвітання з ШІ: розширення прав та можливостей економік, суспільств та громадян» і циклу досліджень «Конкуренція та ШІ», де розглядаються ланцюжки створення вартості ШІ, а також різні аспекти конкуренції безпосередньо у сфері ШІ, механізми, за допомогою яких ШІ може знижувати бар'єри для входу на ринок, замінювати робочу силу, скорочувати мінімальний ефективний масштаб та сприяти інноваціям. Експерти звертають увагу на ризики, що виникають у зв'язку з доступом до даних, обмеженості LLM і недоліків у практиках використання ШІ. Показано, як ШІ впливає на структуру ринку і формує поведінку компаній, доведено, що конкурентний вплив ШІ значною мірою залежить від контексту, галузевої схильності до використання ШІ, розміру та можливостей компанії, а також доступу до необхідних ресурсів. Розглядаються інструменти правозастосування, адвокації та регулювання, які можуть сприяти збереженню конкуренції, визначаються напрямки майбутніх досліджень щодо відповідальності та наслідків застосування агентних систем ШІ.

Детальніше: <https://qrpage.net/qr/TFpx1>, <https://qrpage.net/qr/DBpzQ>,
<https://doi.org/10.1787/ccf0624a-en>

Фото: скріншот

ОЕСР: КЛІМАТИЧНІ ДІЇ-2025

Організація економічного співробітництва та розвитку опублікувала звіт «Монітор кліматичних дій 2025». У ньому наголошується, що кліматичні ризики посилюються, про що свідчать події 2025 року: рекордні хвилі спеки, повені, посухи та лісові пожежі. Це засвідчує зростаючу вразливість до кліматичних змін суспільств та економік. Екосистеми можуть наблизитись до критичних переломних моментів, які будуть супроводжуватись змінами в циркуляції океану та скороченням морського льоду. Наразі стихійні лиха, пов'язані з кліматом, вже спричиняють зростання соціальних та економічних витрат, приносять збитки понад 328 млрд дол. США. Глобальні викиди парникових газів досягли рекордно високого рівня в 55 Гт CO₂ у 2023 році. Поточні кліматичні зобов'язання залишаються недостатніми, а прогалини у їхньому впровадженні - зберігаються. Поточні національно визначені внески не узгоджені з цілями на 2050 рік, і лише 17,7% глобальних викидів, які наразі охоплені національними зобов'язаннями щодо нульового рівня викидів, закріплені в юридично обов'язковому законодавстві. Тому існує нагальна потреба в реалізації ефективних дій щодо пом'якшення наслідків кліматичних змін. «Монітор кліматичних дій» є флагманською публікацією Міжнародної програми дій ОЕСР щодо клімату, яка поширює інформацію про кліматичні дії та прогрес у досягненні цілей нульового рівня викидів для 52 країн-членів та партнерів ОЕСР.

Детальніше: <https://qrcode.net/qr/VmVq0>,
<https://doi.org/10.1787/1819c631-en>

<https://qrcode.net/qr/oUAOk>,

Фото: скріншот

ОЕСР: ЦИФРОВА ТОРГІВЛЯ

Організація економічного співробітництва та розвитку опублікувала звіт «Оцінювання цифрової торгівлі». У ньому наголошується, що по мірі прискорення цифрової трансформації цифрова торгівля швидко стає імперативом торгівельної політики. За відсутності офіційної статистики експертами ОЕСР було проведено експериментальне оцінювання цифрової торгівлі відповідно на засадах підходів, викладених у «Посібнику з вимірювання цифрової торгівлі». Цифрова торгівля визначається як сума обсягів торговельних операцій, замовлених та доставлених у цифровому форматі. Методологія оцінювання частки цифрових замовлень у цифровій торгівлі ґрунтується на аналізі електронної комерції та враховує частку товарообігу, оформленого у цифровому форматі, а також міжнародну торгівлю і частку експорту, оформленого за допомогою цифрових інструментів. Зазначені оцінки

на рівні галузі комбінуються з даними про цифрову торгівлю, які оприлюднюються Світовою організацією торгівлі. Встановлено тенденцію зростання у період 2010-2023 рр. цифрових замовлень, хоча темпи та масштаби різняться залежно від країни. Цифрова торгівля відіграє дедалі більш значну роль у транскордонному обміні, - майже половину загального обсягу цифрової торгівлі. ОЕСР планує скласти базу даних експериментальних оцінок цифрової торгівлі для 24 країн та 7 секторів, зокрема, застосовуючи опитування щодо внутрішньої та міжнародної електронної торгівлі, збір даних про імпорт, транзакції B2C та інформацію цифрових платформ.

Детальніше: <https://qrpage.net/qr/W5ICo>, <https://qrpage.net/qr/ki13g>,
<https://doi.org/10.1787/c7dbbc14-en>

Фото: скріншот

ОЕСР: КОНКУРЕНЦІЯ У СФЕРІ ІІІ

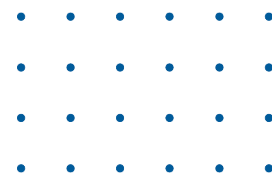
Організація економічного співробітництва та розвитку робочий документ «Конкуренція у сфері ІІІ-інфраструктури». У ньому наголошується, що штучний інтелект швидко розвивається як технологія загального призначення з потенціалом трансформації економіки. Цей розвиток значною мірою залежить від досягнень у обчислювальному обладнанні, що дозволяє навчати дедалі складніші базові моделі та розгортати їх у великих масштабах. Ланцюг поставок обчислювальної інфраструктури ІІІ є багаторівневим та охоплює кілька взаємопов'язаних ринків. В його основі - розробники та виробники мікросхем, які продукують необхідне обладнання для центрів обробки даних ІІІ. Ці фірми покладаються на спеціалізованих постачальників матеріалів і обладнання, які у свою чергу мають вирішальне значення для процесу виробництва мікросхем. Мікросхеми інтегруються в повністю функціональні серверні стійки та розгортаються операторами центрів обробки даних. Ці оператори у свою чергу покладаються на енергетичну та мережеву інфраструктуру, необхідну для живлення та взаємоз'єднання окремих серверів у центрах обробки даних. Незважаючи на охоплення низки ринків, існує кілька спільних рис, які мають важливі наслідки для конкуренції: швидкі інновації та динамічна еволюція ринку з високим рівнем досліджень та розробок; висока концентрація та бар'єри для входу, коли на кожному рівні є лише кілька постачальників; вертикальна та конгломератна інтеграція все частіше зустрічається в ланцюжку поставок обчислювальних технологій штучного інтелекту; зростаючий рівень перехресного володіння та інвестиційного партнерства; високий рівень державного втручання (державні інвестиції та торговельні бар'єри); високий рівень попиту, який часто перевищує пропозицію. Заходи щодо забезпечення конкуренції в країнах-членах ОЕСР поки що обмежені, навіть якщо деякі розслідування вже проводяться.

Потенційні проблеми щодо конкуренції в секторі обчислювальних технологій штучного інтелекту різноманітні та розвиваються. Наприклад, фірми зі значною ринковою владою можуть вдаватися до дискримінаційної практики, такої як об'єднання продуктів таким чином, що це ставить конкурентів у невитідне становище. Ринкову владу також можна розширювати за допомогою менш традиційних засобів, включаючи придбання та стратегічні партнерства, які не відповідають порогам повідомлення про злиття. Стратегічне значення ШІ для національної конкурентоспроможності та безпеки призвело до зростання рівня державного втручання у весь ланцюг поставок. Органам з питань конкуренції, ймовірно, доведеться реагувати, використовуючи широкий спектр доступних інструментів. Це може початися з нарощування технічної експертизи в усьому стеку обчислень ШІ шляхом досліджень та рекрутингу, щоб забезпечити своєчасне та ефективне втручання. Особливим викликом буде забезпечення достатньої гнучкості режимів контролю за злиттями, щоб охопити придбання конкурентів, які тільки починають працювати, а також ретельна перевірка конгломератних злиттів, вивчення міжрівневих партнерств (щоб переконатися, що вони не використовуються для витіснення конкурентів або спотворення конкуренції).

Детальніше: <https://qrpape.net/qr/ZauJe>, <https://qrpape.net/qr/2Tjme>,
<https://doi.org/10.1787/623d1874-en>

Фото: скріншот

3. Корисні новини України та світу

ШІ МАЄ СПОВІЛЬНЮВАТИ Й ДОПОМАГАТИ НАВЧАННЮ ЧЕРЕЗ РОЗДУМИ

На сайті Times Higher Education опубліковано статтю Сема Іллінгворта «Використовуйте генеративний ШІ, щоб сповільнитися й глибше замислитися». У ній автор пропонує переглянути поширену практику вищої освіти, коли генеративний штучний інтелект використовується для оптимізації та швидшого виконання завдань. Натомість він закликає застосовувати ці технології повільніше й усвідомленіше. Багатьох наразі турбує культ «ефективності», коли головною цінністю стає кількість та швидкість, адже це може призвести до «розмивання» суті академічної праці. Дійсно, ГШІ дозволяє автоматизувати

велику кількість процесів, наприклад, підсумувати матеріали лекцій або відкоригувати чернетки. Але таке прискорення часто витісняє час для роздумів, обмірковування, постановки запитань і справжніх діалогів між викладачами, дослідниками та студентами. Сем пропонує альтернативний підхід — використати ГШІ як помічника для «повільного мислення». Наприклад, замість отримати миттєве резюме, можна попросити ШІ згенерувати контрпитання до викладеного матеріалу, які можуть стати стартовою точкою для групової дискусії. у рамках менторської підтримки дослідників можна передавати ГШІ чернетки і просити проаналізувати нерозкриті питання, виявляти лакуни в роздумах, недоліки аргументації, шукати непідтверджені припущення чи наявні упередження. Це дозволить не просто редагувати текст за правилами академічного письма, а й глибоко переосмислювати свої матеріали. Пропонується три «рецепти запитів», які не пришвидшують, а загострюють увагу: (1) «друге прочитання» - просити ШІ вказати ненавмисні припущення або упередження в тексті; (2) «контр-питання» - ГШІ має згенерувати запитання, які могли б кинути виклик викладеній ідеї; (3) «повільне резюме» - ГШІ надає стислий виклад матеріалу у форматі дослідницького запитання, необхідного для активізації наукової дискусії. Іллінгворт наголошує, що уповільнення з ГШІ — це не про марнування часу, а про важливу інвестицію, коли зекономлені хвилини слід вкладати в цікаві роздуми, діалог та рефлексію. Отже, замість перетворення ГШІ на інструмент прискорення, можна використовувати його, щоб розвивати уважність, допитливість і набувати навичок співпраці, що врешті-решт дозволить повернути центр уваги до суті вищої освіти.

Детальніше: <https://qrpq.net/qr/NtGQX>

Фото: [pixabay.com](https://www.pixabay.com)

БЕЗБАР'ЄРНИЙ ПРОСТІР: ДОБІРКА ОСВІТНІХ СЕРІАЛІВ НА ДІЯ.ОСВІТА

Міністерство цифрової трансформації України підготувало добірку серіалів на «ДіяОсвіта», покликаних руйнувати стереотипи та надихати на створення інклюзивного суспільства. До цієї добірки увійшли серіали «Держава без бар'єрів» (розглядаються різні аспекти безбар'єрності у роботі держслужбовців, правильна комунікація, підготовка інклюзивних державних рішень); «Безбар'єрна грамотність» (навчає більш широкому погляду на світ завдяки інструментам, які дозволяють людям з порушенням зору, слуху чи моторики користуватися гаджетами, інтернетом); «Цифрові технології для людей з інвалідністю» (йдеться про подолання обмежень в пересуванні, вад слуху чи зору, про відповідні застосунки, розширення функцій різних пристроїв); «Вебдоступність» (інструктивні матеріали щодо створення інклюзивних вебсторінок, електронних документів чи мобільних застосунків за міжнародними стандартами); «Безбар'єрність

у галузі гостинності» (про те, як надавати якісний сервіс гостям з інвалідністю, зробити заклад архітектурно доступним, правильно спілкуватися та взаємодіяти, створити інклюзивне дозвілля).

Детальніше: <https://qrcode.net/qr/c9lOM>, <https://qrcode.net/qr/NRE1D>,
<https://qrcode.net/qr/6zG5h>, <https://qrcode.net/qr/2u0Ae>, <https://qrcode.net/qr/swszH>,
<https://qrcode.net/qr/5d6oQ>, <https://qrcode.net/qr/c9lOM>

Фото: скріншот

КУДИ ПОДІЛАСЯ СПРАВЖНЯ КРЕАТИВНІСТЬ? БАГАТО СТУДЕНТІВ, АЛЕ ІДЕЇ - ОДИНАКОВІ

На сайті Times Higher Education опубліковано статтю Ліа Генріксон і Люка Запхіра «Що сталося з креативністю в класі?». У ній автори аналізують, як генеративний штучний інтелект впливає на творче мислення студентів і пропонують підходи, які можуть збалансувати творчість і технологію. Зокрема, розглядається курс, в рамках якого 150 студентів подали фактично тих самих чотири ідеї у творчому проєкті, причому формулювання у текстах відрізнялися, але самі концепції виявилися надзвичайно подібними. Причому ці ідеї не впливають зі змісту курсу, навпаки, коли автори публікації попросили ГШП підготувати пропозиції, ШП запропонував майже ті самі варіанти. Генріксон і Запхір нагадують читачам теорію Маргарет Боден, де креативна ідея розглядається як «нова, несподівана й цінна». ГШП може комбінувати відомі елементи, трансформувати їх або змінювати їхні аспекти, але не може дати дійсний креатив без належного особистісного внеску студента, що розуміє цінності, перспективи та має внутрішню інтуїцію. У закладі вищої освіти ГШП, пишуть автори статті, має бути не засобом швидкого генерування готових рішень, а партнером у процесі креативного мислення. Наприклад, йому можна давати запити типу «що якщо?» або такі, які поєднують абсолютно несподівані теми. По суті, відтепер викладачі мають оцінювати не лише «продукт» (кінцевий текст есе), а й весь процес творення: як виникають ідеї, як вони розвиваються й трансформуються. Отже, щоб зберегти справжню креативність в епоху ШП, освітні практики повинні змінитися: потрібно заохочувати дослідницький підхід, експерименти й відкритість до невизначеності і таким чином виховувати творчих мислителів, а не просто тих, хто добре формулює запити для ШП.

Детальніше: <https://qrcode.net/qr/rFbg5>

Фото: pixabay.com

ГРОМАДСЬКЕ ОБГОВОРЕННЯ ПРОЄКТУ ПЛАНУ ПРОВЕДЕННЯ КОНСУЛЬТАЦІЙ З ГРОМАДСЬКІСТЮ МОН

Міністерство освіти і науки України пропонує для громадського обговорення проєкт «Орієнтовного плану Міністерства освіти і науки України щодо проведення консультацій з громадськістю на 2026 рік». Документ підготовлений на виконання «Порядку проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2010 р. № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики». У ньому представлений перелік питань і проєктів нормативно-правових актів, заходів, запланованих до проведення у рамках консультацій з громадськістю, орієнтовний перелік заінтересованих сторін, яких планується залучити до консультацій та контактних даних осіб та структурних підрозділів МОН, відповідальних за проведення консультацій. Зауваження та пропозиції до проєкту можна подати до 27 листопада 2025 року.

Детальніше: <https://qrpage.net/qr/S5ih4>, <https://qrpage.net/qr/0T9IU>

Фото: МОН

БІБЛІОТЕКИ МАЮТЬ ВИЗНАЧАТИ УНІВЕРСИТЕТСЬКУ ПОЛІТИКУ ГШІ

На сайті Times Higher Education опубліковано статтю Кріса Портера «Що мають робити бібліотекарі: час взяти на себе лідерство». У ній автор аналізує стрімкі трансформації, спричинені поширенням технологій генеративного штучного інтелекту й пропонує бібліотекам очолити формування збалансованої університетської політики у сфері використання ШІ. Бібліотечні підрозділи мають унікальне поєднання досвіду: вони забезпечують доступ до інформаційних ресурсів, підтримують навчальні процеси, супроводжують дослідження, розуміють принципи академічної доброчесності та володіють достатньою технічною компетентністю. Саме ця міждисциплінарність дозволяє їм просувати в університетах осмислене упровадження технологій ШІ, уникаючи поверхневих, ситуативних або непродуманих рішень. Автор детально описує, як його університет виступив ініціатором розгортання відкритої дискусії щодо ШІ відразу після появи потужних мовних моделей у 2022–2023 роках. Бібліотека стала місцем, де викладачі, студенти та адміністратори спільно обговорювали ризики, можливості й моральні обмеження застосування ШІ. Це дозволило підготувати засновані на консенсусі рекомендації щодо доброчесного використання LLM-технологій, зокрема - розмежувати допустимі та недопустимі форми

застосування ШІ - від допомоги у пошуку інформації до заборони генерації повних академічних робіт. Також бібліотеки виконують важливу освітню функцію: вони здатні навчати користувачів формулювати запити, розпізнавати упереджені або вигадані результати, критично ставитися до автоматично створеного контенту, структурувати ресурси, проводити тренінги, розробляти політики та координувати університетські підходи, узгоджуючи інтереси різних підрозділів. У підсумку Кріс підкреслює, що майбутнє відповідального використання ШІ значною мірою залежить від того, чи зможуть університети надати бібліотекам провідну роль, адже саме вони мають потенціал забезпечити баланс між інноваціями, академічними цінностями та практичними потребами освітніх спільнот.

Детальніше: <https://qrpage.net/qr/yROLi>

Фото: [pixabay.com](https://www.pixabay.com)

СТВОРЕННЯ СПРИЯТЛИВОЇ АТМОСФЕРИ В НАВЧАЛЬНІЙ АУДИТОРІЇ

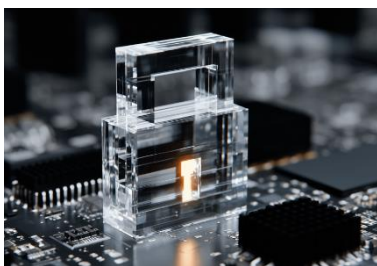

Агентство із забезпечення якості вищої освіти (QAA) опублікувало посібник «Створення культури в класі для успішності студентів». Він покликаний допомогти викладачам підтримувати студентів та забезпечувати належну якість освітніх послуг. У посібнику міститься огляд корисних ресурсів, практичні поради та питання для роздумів щодо ефективних освітніх практик, використання надійних, зрозумілих та інклюзивних каналів спілкування зі студентами, щоб вони могли відчувати себе упевнено та комфортно. Розглядаються практичні кроки зі створення такого освітнього середовища, де усі студенти відчують себе почутими, де цінується різноманітність точок зору та досвід.

Детальніше: <https://qrpage.net/qr/e4SHW>, <https://qrpage.net/qr/leEfr>

Фото: QAA

НАЦІОНАЛЬНА ПЛАТФОРМА ПІДГОТОВКИ ЕКСПЕРТІВ ІЗ КІБЕРБЕЗПЕКИ

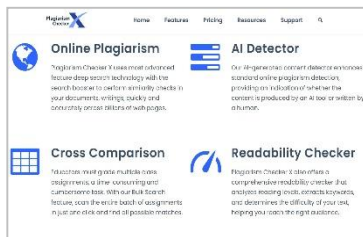
CDTO Campus разом із Держспецзв'язку інформують про старт національної освітньої платформи для підготовки фахівців із кіберзахисту CISO Campus. Це важлива місія з підготовки Chief Information Security Officer для державних установ України. У 2025 році було запроваджено відповідну посаду для оцінювання ризиків, розбудови системи захисту цифрової інфраструктури, оперативного реагування на кіберзагрози, захисту даних громадян, забезпечення стійкості сервісів та координації роботи команд,

що реагують на інциденти. CISO Campus допомагатиме у формуванні спільних стандартів роботи професійної спільноти та культури кіберстійкості у державному секторі. До навчання запрошуються керівники з кібербезпеки (CISO); менеджери з реагування на інциденти; фахівці CSIRT/CERT/SOC; кандидати на керівні посади у сфері кіберзахисту та інші зацікавлені особи. За перший рік планується підготувати близько 900 фахівців.

Детальніше: <https://curly.click/r/da3a>, <https://qrpage.net/qr/zEOdp>

Фото: скріншот

АНТИПЛАГІАТНИЙ СЕРВІС PLAGIARISM CHECKER X

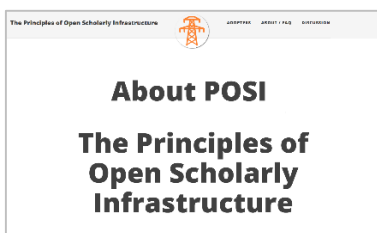

Plagiarism Checker X являє собою програмний продукт для перевірки наявності плагіату у різних текстах – матеріалах досліджень, блогах, вебсайтах. Він був створений у 2014 році як надійний стандартизований сервіс для виявлення плагіату, який дозволяє користувачам перевіряти тексти у найбільш поширених форматах файлів (у т.ч. документи Microsoft Word, електронні таблиці, PDF, RTF тощо). Базова функція виявлення плагіату побудована на сучасних технологіях глибокого пошуку з підсилювачем результатів порівняння із понад 16 млрд проіндексованих веб-сторінок та з мільярдами матеріалів з відкритим кодом, доступних публічно в мережі інтернет. Причому можна аналізувати на предмет оригінальності документи в одному або кількох сховищах, порівнювати документи між собою, здійснювати масовий пошук для визначення всіх можливих збігів за допомогою перехресного порівняння великого пакету завдань. Також сервіс забезпечує комплексну перевірку читабельності - аналізує текст з ключовими словами, визначає його складність та придатність для певної цільової аудиторії; має інструмент виключення цитат та бібліографії для академічних користувачів, що допомагає налаштувати сканований контент для звітів і виявляти плагіат відповідно до вимог користувача. Є детектор контенту, згенерованого інструментами штучного інтелекту. Звіти про оригінальність містять кольорову розмітку із посиланнями на джерела та вказуванням рівня подібності. Інтерфейс Plagiarism Checker X доступний сімома мовами: англійською, іспанською, французькою, німецькою, італійською, голландською та португальською, а сам сервіс здатний працювати із понад 250 мовами. Він найбільш популярний у США, Канаді, Великій Британії, Німеччині, Індії, Індонезії, Малайзії, Єгипеті.

Детальніше: <https://plagiarismcheckerx.com/>,
<https://plagiarismcheckerx.com/online-plagiarism>

Фото: скріншот

POSI - ПРИНЦИПИ ВІДКРИТОЇ НАУКОВОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

Сучасна наука являє собою величезну базу даних знань, яка постійно розвивається, тому інструменти для досліджень повинні бути відкритими, доступними для всіх зацікавлених сторін. Принципи відкритої наукової інфраструктури (The Principles of Open Scholarly Infrastructure / POSI) – це неформальний набір рекомендацій, вперше оприлюднений у 2015 році та оновлений у 2020 та 2025 роках, щоб забезпечити стійкість і відкритість такої інфраструктури, фактично – не вимога і не правило, а чек-лист для самооцінювання. Він орієнтований на грантодавців, некомерційні фонди, наукові структури та навіть комерційні стартапи і має допомагати їм будувати довіру в академічній спільноті. POSI будується на ідеї, що наука процвітає, коли інфраструктура (наприклад, освітні платформи, сховища даних, репозитарії, цифрові ідентифікатори для науковців, організацій, публікацій - datadryad.org, ORCID, Crossref/DOI) - відкрита, стійка і керується всіма зацікавленими сторонами для загального блага. Ці принципи фокусуються на трьох стовпах: управління, фінансування, технології. Під управлінням мається на увазі широка участь стейкхолдерів: не лише інвесторів, а й науковців та суспільства, під фінансуванням – не короткострокові гранти, а перспективні сталі ресурси для розвитку, а під технологіями – відкритий код та дані у публічному домені (CC0), оскільки обмеження ліцензій створюють "пастки" для майбутніх користувачів. POSI пропонує моніторити прогрес через публічні самооцінки, інтегрувати ці принципи у грантові заявки та систему закупівель (у т.ч. державних). Будь-хто, що створює відкриту інфраструктуру для досліджень чи освіти, може декларувати свою прихильність POSI, опублікувати самооцінку на сайті, приєднатися та рухатись до повного виконання заявлених цілей. POSI класифікує інфраструктуру за функціональністю та структурою. По-перше, інфраструктура для досліджень і наукових комунікацій – «хребет» наукового циклу: інструменти для зберігання, пошуку та поширення даних, статей і метаданих. Вони забезпечують прозорість і перевикористання, зменшуючи дублювання зусиль. Наприклад, репозитарії даних (Dryad), сервіси ідентифікації (ORCID для авторів, ROR для організацій, Crossref для DOI). По-друге, освітні інфраструктури - платформи для викладання та навчання, інтегровані з дослідженнями, які роблять знання доступними для студентів і викладачів, сприяючи відкритому доступу до матеріалів. Це: онлайн-курси чи бази знань, пов'язані з науковими даними (наприклад, інтеграція з DataCite для освітніх проєктів). По-третє, організаційні ініціативи та ініціативи спільнот - проєкти, керовані спільнотою, без створення формальної юридичної структури, - гнучкі інструменти з колаборативним управлінням, як волонтерські мережі для метаданих чи спільні бази даних. По-четверте, комерційні організації з відкритою інфраструктурою, що використовують бізнес-моделі, у яких отримання прибутку не суперечить відкритості, як API для наукових даних,

подібні до Crossref. POSI стосується будь-якої інфраструктури, що використовується для наукових цілей – від базового зберігання інформації до складних мереж комунікацій.

Управління в актуальній версії POSI 2.0 передбачає наступне. (1.1) Охоплення всієї наукової діяльності – дослідження виходять за межі дисциплін, географії, установ та зацікавлених сторін. Організації та інфраструктура, якою вони керують, повинні це відзеркалювати. (1.2) Керування зацікавленими сторонами – організація, що керується радою директорів, складається зі спільноти зацікавлених сторін, формує впевненість у тому, що організація рішення будуть прийматись на основі консенсусу спільнот та балансу їх інтересів. (1.3) Недискримінаційна участь або членство «за власним бажанням» на основі недискримінації та інклюзивності, коли будь-хто може виявити зацікавленість долучитись до цих принципів. Представництво в управлінні має відображати характер громади або членства. (1.4) Прозоре управління – для зміцнення довіри політика та процес управління повинні бути прозорими (з урахуванням обмежень чинного законодавства про конфіденційність). (1.5) Заборона на лобіювання – інфраструктурні організації не повинні лобіювати зміни у регулюванні для зміцнення власних позицій, інфраструктурна організація має підтримувати свою громаду, що також може включати відстоювання змін у політиці. (1.6) Реальна воля до побудови довіри, встановлення та оприлюднення зобов'язань щодо управління, включаючи принципи, за якими активи, дані, ресурси, послуги та персонал будуть відповідально передані наступнику, якщо організація чи служба будуть ліквідовані. Зобов'язання повинні стосуватися майбутнього управління з визначеними критеріями для прийнятних організацій-наступників. Це має включати подальше узгодження з POSI та будь-які правові чи структурні обмеження. (1.7) Регулярний перегляд мети та суспільних цінностей на предмет актуальності, ефективності та рівня підтримки громад для визначення перспектив подальшого функціонування.

Сталий розвиток в актуальній версії POSI 2.0 передбачає наступне. (2.1) Прозорі операції для забезпечення організаційної підзвітності та відкритості: операційні політики та процедури, детальні фінансові показники, моделі сталого розвитку, оплати, стратегічні та продуктові дорожні карти, організаційні схеми та інша відповідна операційна інформація повинні бути у відкритому доступі (з урахуванням обмежень чинного законодавства про конфіденційність). Інформація повинна бути доступною для дослідження та повторного використання спільнотою. (2.2) Обмежені в часі кошти використовуються лише для діяльності, обмеженої в часі – операції повинні підтримуватися сталими джерелами доходів, тоді як обмежені в часі кошти використовуються лише для діяльності, обмеженої в часі. Залежність від грантів для фінансування поточної та/або довгострокової діяльності робить організації вразливими та відволікає від підтримки основної інфраструктури. (2.3) Мета – генерувати надлишок, коли недостатньо просто вижити: організації та служби повинні мати можливість

адаптуватися та змінюватися. Організації та служби, які визначають довгострокову стійкість лише на основі відшкодування витрат, ризикують стати крихкими та стагнуючими. Щоб подолати економічну, соціальну та технологічну нестабільність, організаціям та службам потрібні фінансові ресурси, які перевищують безпосередні операційні витрати. (2.4) Створення та підтримка фінансових резервів відповідно до політики. Організації та служби повинні мати чітку політику щодо підтримки фінансових резервів, включаючи мету, мінімальний та максимальний рівень, а також управління цими коштами. Фактичний рівень резервів повинен визначатися та періодично переглядатися керівним органом, забезпечуючи наявність ресурсів для підтримки реалізації Living Will, включаючи впорядковане припинення діяльності, перехід до наступника або реагування на серйозні непередбачені події. Політика фінансових резервів може включати те, як будуть зберігатися кошти, за яких обставин вони будуть використовуватися та скільки буде потрібно для адекватного припинення діяльності або передачі активів, враховуючи складність інфраструктури організації. (2.5) Генерування доходів відповідно до місії – джерела доходів слід оцінювати з урахуванням місії інфраструктури та не суперечити цілям організації чи послуги. (2.6) Дохід отримується від послуг, а не від даних – дані, пов'язані з функціонуванням наукової інфраструктури, повинні бути власністю громади. Відповідні джерела доходу можуть включати послуги з доданою вартістю, консалтинг, угоди про рівень обслуговування API або членські внески. (2.7) Волонтерська праця – організації, які покладаються на волонтерів та їхню працю, повинні визнавати це цінним ресурсом для довгострокової життєздатності організації та враховувати це під час планування сталого розвитку та управління ризиками. (2.8) Планування переходу: організації, які значною мірою залежать від обмеженої кількості осіб, повинні вжити заходів для зменшення своєї залежності шляхом планування переходу та наступництва, щоб організація не опинилася під загрозою краху у разі їхнього звільнення.

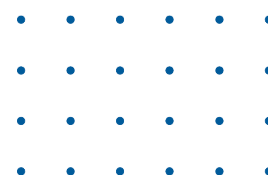
Страховання в актуальній версії «Принципів відкритої наукової інфраструктури» (POSI 2.0) передбачає наступне. (3.1) Відкритий код – усе програмне забезпечення та нематеріальні активи, необхідні для роботи інфраструктури, повинні бути доступні за ліцензією з відкритим кодом. Це не стосується іншого програмного забезпечення, яке може бути пов'язане з функціонуванням організації. (3.2) Забезпечення відкритого та безпечного доступу до даних у рамках правових та етичних обмежень – для підтримки потенційної реплікації, інфраструктура повинна зробити всі відповідні дані відкритими, дотримуючись найкращих практик. Це має бути збалансовано з дотриманням вимог конфіденційності, захисту даних та безпеки. Організації повинні мати чітку політику, яка визначає, як будуть оброблятися особисті або конфіденційні дані, особливо у разі передачі до іншої організації, щоб забезпечити безперервність, дотримання законодавства та відповідальне управління. (3.3) Доступність та збереження – недостатньо, щоб контент, дані

та програмне забезпечення були «відкритими», якщо немає практичного способу їх отримати. Ці ресурси повинні бути легкодоступними з чіткою публічною документацією про те, де вони знаходяться та як до них отримати доступ, а також з відкритою ліцензією, де це можливо. Недостатньо, щоб були доступні «відкриті» ресурси. Важливо зберігати контент, дані та програмне забезпечення принаймні в одному надійному цифровому архіві третьої сторони. (3.4) Незаявлення патентних прав – організація повинна дотримуватися політики або домовленості щодо заявлення патентних прав. Організація може отримувати патенти для захисту власної діяльності, але не використовувати їх для запобігання тиражуванню інфраструктури спільнотами. (3.5) Пріоритет сумісності та відкритим стандартам для забезпечення безперервності та стійкості – інфраструктури повинні приймати та підтримувати широко визнані відкриті стандарти – як формальні, так і фактичні – щоб гарантувати, що системи, дані та послуги можна реплікувати, мігрувати або інтегрувати з мінімальними перебоями без використання власних розширень або програмного забезпечення. Де це доречно, організації повинні документувати залежності від стандартів.

Детальніше: <https://openscholarlyinfrastructure.org>

Фото: скріншот

4. Наукові заходи

DIGITAL RIGHTS & AI: ЯК НЕ ЗАГУБИТИСЯ В ЕПОХУ ФЕЙКІВ?

19 листопада 2025 року була запланована відкрита онлайн-лекція Василя Орищука «Digital Rights & AI: як не загубитися в епоху фейків?». Захід покликаний поінформувати слухачів про те, як ефективно захищати свої права в цифровому середовищі та не загубитися у світі інформаційного хаосу. Планувалось обговорити наступні питання: як працюють фейки та дезінформація в епоху ШІ; які цифрові права має кожна людина та як їх захистити; які ризики створюють машинні алгоритми та як ними керувати відповідально; які виклики існують для прав людини завдяки розповсюдженню великих мовних моделей; які є доступні інструменти

перевірки фактів та протидії маніпуляціям. Організатор – Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова.

Детальніше: <https://meet.google.com/apk-rzxq-kyu>

Фото: скріншот

ЩОРІЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ ВГО «УКРАЇНСЬКА БІБЛІОТЕЧНА АСОЦІАЦІЯ»

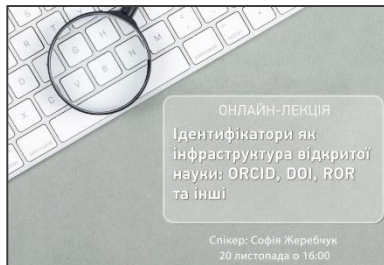

19-21 листопада 2025 року у змішаному форматі відбулася щорічна конференція ВГО «Українська бібліотечна асоціація. Сила спільноти». Під час заходу відбулися нагородження переможців Всеукраїнського конкурсу «Бібліотека року 2025»; вручення відзнак і грамот Асоціації; зустріч з представниками міської бібліотеки Дрездена; обговорення напрямів і підсумків діяльності Асоціації у 2025 році; презентація результатів поточних всеукраїнських та міжнародних бібліотечних проєктів; обговорення проєкту Стратегії УБА на 2026-2030 роки. Організатор - ВГО «Українська бібліотечна асоціація».

Детальніше: <https://qrcode.net/qr/8SyfC>, <https://qrcode.net/qr/TvWCB>, <https://qrcode.net/qr/lbF7W>

Фото: скріншот

ІДЕНТИФІКАТОРИ ORCID, DOI, ROR

20 листопада 2025 року у рамках курсу «Must-have для дослідницької діяльності» відбулася чергова онлайн-лекція «Ідентифікатори як інфраструктура відкритої науки: ORCID, DOI, ROR та інші». Захід був покликаний поінформувати слухачів про зміст та значення різних цифрових ідентифікаторів, які є по суті технічною основою відкритої науки, оскільки об'єднують наукові дані, забезпечують прозорість і достовірність результатів дослідження, а також дозволяють точно пов'язувати публікації з авторами, установами та даними, підвищуючи видимість результатів досліджень. Обговорили наступні питання: що таке персональні ідентифікатори дослідників (ORCID ID, Scopus Author ID, Web of Science ResearcherID і Google Scholar Profile); як працюють ідентифікатори для публікацій та наукових видань (DOI, ISBN, ISSN); які існують ідентифікатори установ і даних (ROR ID, Dataset DOI, FAIR Data). Організатор - Науково-технічна бібліотека КПІ ім. Ігоря Сікорського.

Детальніше: https://t.me/kpi_library/4858, <https://forms.gle/jtqmMgioEFrFRVGV9>

Фото: організатор

ОНЛАЙН-КУРС «НАУКА × ШІ: НОВА ПАРАДИГМА»

З 24 до 28 листопада 2025 року відбудеться онлайн-курс «Наука × ШІ: нова парадигма». Він стане площадкою для підвищення кваліфікації освітян і науковців, які прагнуть адаптуватися до нової освітньої реальності, навчитися ефективно та відповідально використовувати інструменти штучного інтелекту при дотриманні академічної доброчесності.

Заплановані наступні тематичні заходи: «Від детекторів до прозорості: як змінюється культура використання ШІ у науці», «Нова архітектура наукового процесу у добу ШІ», «(Не)етичний ГШІ у науковій діяльності: (не)очікуваний асистент», «AI in academia: facts, figures and emerging trends», «Штучний інтелект» у науці: заборонити не можна використовувати (практичні хитрощі і премудрощі). Організатори: ГО «Прогресильні», Український офіс дослідницької доброчесності.

Детальніше: <https://t.me/progresylni/2586>, <https://forms.gle/JxQSskossJiY5rSN8>

Фото: організатори

ІНСТРУМЕНТИ МОНІТОРИНГУ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ ПРОЄКТІВ

25 листопада 2025 року у рамках серії заходів Science Europe-НФДУ відбудеться вебінар «Розробка та впровадження ефективних інструментів моніторингу на всіх етапах реалізації проєктів та після їх завершення з акцентом на потенційний вплив». Він стане платформою для обговорення практичних рішень з оцінювання результатів досліджень.

Планується обговорити наступні питання: підходи і методи ефективного моніторингу наукових та інноваційних проєктів; ключові інструменти відстеження прогресу результатів і вимірювання впливу проєктів на різних етапах їх реалізації та після їхнього завершення; практика застосування цих інструментів для підвищення ефективності та прозорості проєктної діяльності. Організатори: Національний фонд досліджень України, Асоціація Science Europe (SE).

Детальніше: <https://qrpage.net/qr/9QwBY>, <https://qrpage.net/qr/xRcVc>,
<https://survey.scienceeurope.org/index.php/742965>
<https://survey.scienceeurope.org/index.php/742965>

Фото: скріншот

INTELLECTUAL PROPERTY: LAW, ECONOMY, TECHNOLOGY

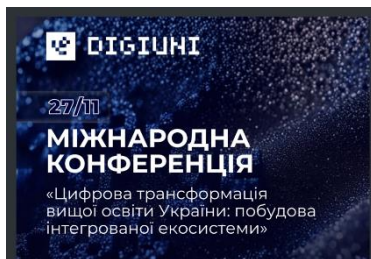

27 листопада 2025 року відбудеться Форум з інтелектуальної власності та інновацій (IP LET Forum 2025). Захід покликаний об'єднати міжнародних експертів, представників держави, бізнесу, науки, інноваційних та креативних індустрій для обговорення ресурсів економічного відновлення країни, забезпечення інноваційного розвитку та культурної стійкості, а також поширення кращих практик у галузі інновацій, культури і технологій. Планується розглянути наступні питання: Україна на IP мапі світу; технології майбутнього та IP; бізнес, IP та інновації; IP у креативних індустріях. Також відбудеться низка спеціалізованих семінарів, спрямованих на розвиток професійних спільнот та обмін досвідом митців, книговидавців і Центрив підтримки технологій та інновацій. Організатори: Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій, Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України, EUIPO, Проєкт EU4IP «Зміцнення прав інтелектуальної власності в Молдові та Україні».

Детальніше: <https://qrpage.net/qr/5NF4l>, <https://qrpage.net/qr/xtHQm>,
<https://nipo.gov.ua/ip-let-forum-2025-anons/>

Фото: організатори

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

27 листопада 2025 року відбудеться міжнародна конференція «Цифрова трансформація вищої освіти України: побудова інтегрованої екосистеми». Захід покликаний стати площадкою для обговорення перспектив формування сучасної цифрової освітньої екосистеми. Планується обговорити наступні питання: платформа DigiUni та її розвиток у руслі завдань національної цифрової та освітньої політики; залучення університетів до створення цифрової інфраструктури для вищої освіти, національна цифрова освітня екосистема, інституційний розвиток університетів, кращі практики цифровізації від членів альянсу європейських університетів, формування цифрового контенту, методологія викладання, забезпечення інклюзивності. Організатор - Київський національний університет імені Тараса Шевченка.

Детальніше: <https://knu.ua/news/13831>, <https://digiuni.org/uk>,
<https://qrpage.net/qr/FZC6z>

Фото: організатори

Дякуємо Вам за підписку на дайджест інформаційних матеріалів НРАТ.

Він створюється в рамках реалізації проєкту Національного репозитарію академічних текстів, який фінансується Міністерством освіти і науки України. Цільова аудиторія - науковці, освітяни, інноватори, здобувачі вищої освіти, автори і редактори наукових фахових видань, прихильники відкритої науки та відкритого доступу.

У щоденному режимі ця інформація оприлюднюється на офіційному вебпорталі Нацрепозитарію та сторінках НРАТ у соціальних мережах:

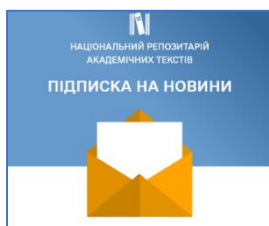

<https://nrat.ukrintei.ua/category/usi-novyny-na-portali/>, <https://nrat.ukrintei.ua/category/naukovi-zahody/>

https://www.facebook.com/groups/578991159108587/?sorting_setting=CHRONOLOGICAL

<https://t.me/NationalRepository>

<https://invite.viber.com/?g2=AQBNMJ1iDNPI403rQ2x%2FeMt0spQItYQzEroTVETPdJlh2K97EhrByGTltwG%2FP70p>

Усі бажаючі можуть оформити підписку на повідомлення про події, документи і заходи, які публікуються на ресурсах Нацрепозитарію. Для цього на головній сторінці вебпорталу у сервісі «підписка» достатньо обрати зручну періодичність повідомлень (щодня або раз на тиждень) та цільову спрямованість (науковцям, освітянам, інноваторам).

Детальніше: <https://nrat.ukrintei.ua/newsletter-list/>, <https://nrat.ukrintei.ua>